

GAZETA TRANSILVANIE.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

GAZETA IESE ÎN FIECARE ȘI.

Pe unu ană 12 fior., pe săptămână 6 fior., pe trei luni 3 fior.
România și străinătate:
Pe ană 36 fr., pe săptămână 18 fr., pe trei luni 9 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O serie garmonă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrierile neînțelese nu se primește. — Manuscrise nu se retrăimită.

ANULU XLVII.

N° 198.

Sâmbătă 20 Octombrie (1 Noemvrie)

1884.

Brașovu în 19 (31) Octombrie.

"Pacea e asigurată" scrieau oficioșii din Viena după publicarea mesagiului, prin care a deschis Majestatea Sa parlamentului unguresc. "Pacea e și mai asigurată" diceau ei, după ce ceteră declarația ministrului-președinte Tisza, făcută cu scopul de a șterge reaua impresiune ce a produs o proiectul de adresă alui majorității tisaiste prin aceea, că a eschis pe Rusia din cercul intimității germano-austro-ungare. "Pacea e de totu asigurată" esclamă aceeași oficioș astăzi, când Impăratul a declarat cu ocazia unei priimirei solemne a delegațiilor că „întîlnirea Sa cu Maj. Sa împăratul Rusiei i-a oferit doar ocazia de a reînnoi relațiunile Sale cordiale și cătră casa împăratescă rusescă," mai departe „că cei trei monarhi și guvernele loru tindu în deplin acordă a asigură basele păcii și ale liniștei europene."

Ce amăgire pentru acei Maghiari, cari se încredură în asigurările organelor tisaiste și în declarările ministrului președinte. Alianța celor doi împărați, intimitatea germano-austro-ungară nu mai există neatinsă și nealterată. În discursul împăratescu rostitu înaintea delegațiilor Germania și Rusia sunt coordinate și amiciția cu o împăratie nu e mai mare, ca amiciția cu cealaltă. Alianța celor doi împărați a încetat de a mai funcționă și în locul ei a intrat ușăriș alianta celor trei împărați.

Constatările aceste le face însuși șiarul "Pesti Napo" cu multă întristare. Elu nu se mai poate bucură liniștitu nică de asigurarea, că tendința alianței celor trei împărați este pacifică, căci fiindu și Rusia așa membru alui acestei alianțe nu se poate aștepta nimicu îmbucurătoru pentru libertate. Deja anunțarea măsurilor exceptionale a răspândit unu miroș rusescu, esclamă "Pesti Napo" profund alterat și neliniștitu prin ultimul discursu împăratescu.

Cu multă satisfacție constată de altă parte „N. fr. Presse," într-unu articulu ce este, credem, inspirat de cătră ministeriul de externe, că discursul din urmă alu monarchului, care e unu „adversat discursu împăratescu," împreștiu totu îndoileile și face să se vădă cu siguritate participarea Rusiei la alianța de pace germano-austriacă.

Numele șiaru găsesce, că vorbirea împăratescă spune ceva, ce a retăcutu d-lu Tisza, spune adăcă, că la Skierniewice s'a stabilitu între cei trei monarhi și guvernele loru o înțelegere, care se basizează pe susținerea statului quo territorialu și politicu.

După ce premite aceste „N. fr. Presse" laudă politica ministrului de externe Kalnoky. „Suntu" — dice ea, — partide, cărora nu le convine opera politicei lui Kalnoky: atragerea Rusiei în cercul alianței de pace germano-austriace, pentru că ea distrugă iluziun naționale, visuri sovinistice, — dă imensa majoritate în amendouă partile monarhiei va aplaudă politica precaută lui Kalnoky, care încunjură aventurile și înreprinderile cutezate.

"Nu e greu a găsi pe cei cu ilusiunile naționale, și cu visurile sovinistice." „N. fr. Presse" înțelege de sigur pe Maghiari și pe Poloni, cari speră așa căstiga deplina independență nu-

mai în urma unui răsboiu victoriosu alu Austro-Ungariei contra Rusiei și de aceea suntu în potriva ori-cărei înțelegeri seriouse între aceste două împărații. De aici indispoziția lui „Pesti Napo" în urma discursului ultimu împăratescu.

Se va vedea și cu ocazia unei desbaterei budgetului comunu în delegațiuni, care este părerea unor și a altora asupra politicei lui Kalnoky. Ar fi de observat numai, că „imensa majoritate a populației monarhiei" nu se va pute pronunță prin graiul membrilor delegațiunei, deoarece ea nu este reprezentată în aceste delegațiuni.

CRONICA POLITICĂ.

Proiectul de lege privitoru la separarea demnității de Judecătoria de postul de președinte alu curții de casăjune, a fostu primiu de ambele camere din Peșta și va fi în curându sănătunat. Se dice, că tot-oata actualul președinte alu camerei magnaților Szogyenyi va da demisiunea sa. În locul lui ca președinte alu camerei d'intâi și ca Judecătoria va fi numită fără amânare baronul Sennhey. Suntem fără curioș să vedem minunile ce le va face noua companie Tisza-Sennhey.

Resultatul alegerilor pentru Reichstagul germanu suntu cunoscute până acum numai din orașele mai mari. Numărul democratilor sociali a crescutu preste așteptare, unu semn că democrația socială se întinde cu pașii repezi în Germania. Această împrejurare a măhnită chiar și pe guvern. Dela 1881 a crescutu în Berlin numărul voturilor democratice-sociale de la 30,000 la 68,000, va să dică mai multă decâtă îndoită. Presa liberală constată apoi că alegerea a doi jidovi din Berlinu ca deputați, se poate considera ca o perdere a antisemitailor. Vorba antisemitailor din Ungaria: cu timpul, cine va mai trăi, va vedea și capete încoronate jidovesci. Negligența alegătorilor liberali e singura caușă a regresării a partidei liberale: aceasta a mărturisit și Virchov într'o adunare a liberalilor și o asemenea cu negligența liberalilor din Belgia. La 28 Octombrie conservatorii, în cete lărmuitoare, cutrerastradele principale și se opriră înaintea palatului lui Bismarck făcându-i ovaționi și cântându.

Radicalii din Londra au ținutu unu imposantu meeting, la care au luat parte peste o sută de mii de oameni. Pe standardele ce se purtau în frunte era scrisu pe unele: »Camera lordilor e nefolosită și pericolosă, deci trebuie desființată; pe altele: Camera lordilor, dușmană libertății cetățenesc și religionare, trebuie desființată; și érashi pe altele: »Josu cu lordii!« Pe o prăjină lungă se purtă unu epitafu cu inscripționea: In memoria camerii lordilor!« Meetingul a luat unanumă rezoluționea: »Camera lordilor în parlamentu e nefolosită și pericolosă, de aceea să se desființeze. Să se subseră petiționi în favore desființării camerei lordilor și să se înmâneze camerei comunelor.« Asemenea manifestări în contra camerii lordilor s'au făcutu în mai multe părți ale Angliei.

Președintele dietei, din Brunsvic a citit uier adunării o scrisoare pe care principale de Bismarck o adresase ministrului de Stat, spre alu încință că s'a înmână împăratului scrisoarea consiliului de regență cu data de 18 Octombrie, și că împăratul refusase se primăscă pe comitele Grote, cei aducea scrisoarea ducelui de Cumberland. În urmă s'a citit unu decretu imperialu adresat consiliului de regență în care dice că împăratul se va sila de a resolvă, de acordu cu guvernele confederate, cestiunile constituționale ce rezultă din situația actuală, protegiandu cu toate astea drepturile și interesele ducatului și ale populației. După aceea dieta a votat o rezoluție prin care exprimă speranță, că drepturile stipulate de constituție se voru

protegia ca și ale împăratului și ale imperiului. Pe urmă s'a pronunțat amânarea ei.

*
»Kölnische Zeitung,* comunică actul istoric prin care regele George de Honovera a protestat la 23 Septembrie 1866 în contra încorporării regatului său în imperiul germanu. În acestu actu se dice:

»Declarăm că încorporarea său ancescinea acesta este o usurpație nedreptă, unu furtu criminal și destabilu, o flagrantă vătămare a tratatelor europene, a tuturor principiilor dreptului internațional și a inviolabilității statelor precum și a coroanelor. Declarația acesta solemnă, ce o facem și în nămele urmășilor noștri legișim, are de scopu se stabilescă drepturile de suveranitate, ce ne competu în vîrtutea succesiunii garantate și proclamate de toate statele europene. Apeleam la toate puterile Europii, cari au recunoscutu neatârnarea regatului nostru, convinși fiind că nu voru permite nică odată ca forța să primeze dreptul.«

Când a murit regele George la Paris în 12 Iunie 1878, fiul său, Ernst Georg, duce de Cumberland a datu în ziua de 11 iulie 1878 o declarație identică cu a părintelui său. Astfel, tânărul principe a continuat lupta în contra statului germanu, și nu e mirare că împăratul Wilhelm nu vrea să recunoască dreptul de succesiune la tronul din Braunschweig alu unui pretendent, care la moarte tatălui său s'a pusă pe picioru de răsboiu cu dênsul.

MAGHIARISAREA SCOIEI DIN PANCIOVA.

Fóia scolară ungurescă dă următorile informații despre gimnasiul realu de stat din Panciova. Limba sârbescă a fostu obligată pentru scolarii celor 4 clase superioare de naționalitate sârbescă; dar în urma ordinului ministerial s'a introdusă ca limbă de instrucție limba maghiară. Scola a fostu fără slabă cercetată din acesta caușă. La finele anului scolar 1883/4 erau numai 98 scoli.

*
»Biblioteca scolarilor germani, care constă din 599 numeri, nu s'a măritu în anul trecut. În clasa I. s'a întrebuințat în cele dintâi luni ca limbă de instrucție cea germană, mai târziu treptat și cea maghiară. În a II-a clasă deja s'a folosită ca limbă de instrucție cea maghiară, și la trebuință și cea germană. Dela a III-a clasă în susu s'a folosită numai limba maghiară. Dar deoarece numai între părinți scolei se vorbesc unguresce, influența maghiarăsăre a institutului — înțelegem prin acesta deșteptarea și nutrirea simțimintelor patriotice — numai atunci va ave succesul dorit, când s'ar înființa, în legătură cu scola, și unu seminar. Limba de propunere pentru religiune a fostu pentru catolic, protestant, calvin și jidovă cea maghiară; scolarii de religiune gr. or. au fostu instruiți în limba sârbescă, respectiv în cea română.«

Fóia scolară observă: 1) Instrucția religiunii să se dea copiilor în limba maternă. 2) Religiunea și umanitatea stau în educație mai pre susu de patriotism. 3) Scóolele poporale și medii să fie naționale. 4) În educație națională limbi materne se cuvine locul anteu. 5) Orice altă limbă se învață mai cu temeiul prin ajutorul limbii materne. 6) Simțimintele patriotice se pot predica în orice limbă dar mai bine, ca și religiunea în limba maternă. Fóia scolară opină că sistemul de maghiarăsare ce domnește chiar și în scóole de stat, ruinează poporul.

Rarii corbi albi unguresc vădă bine, că cu maghiarăsarea forțată se ajunge tocmai o țintă contrară de cea propusă; cu toate acestea încapăținarea ungurescă nu vrăsintă. Dar realele urmări nu noi le vomă trage.

—
CORESPONDINȚA PARTICULARA A »GAZ. TRANS.«

Din Transilvania, Oct. 1884.

Avându unele afaceri urgente prin Transilvania înădă ce amă ajuns la Orăștie unde amă statu vr'o căteva dile amă aflată că în comitatul Unidorei spoliațiunile sunt la ordinea dilei și anume

din partea organelor finanziari, pentru că acesta dău spoliațunilor timbrul legal.

Lucrul e foarte simplu, și numai după ce te interesezi de el să ilău astă că e stocare sub mască legală.

Pre la anul 1874 regimul nostru părintesc a denumită pentru cercul Orăștiei pe unu bețiv de prima calitate de notar public regesc.

Acestă notar public domnul Nagy Lipot în totă decursul oficiului său nu a aplicat timbrele recerute de lege pe documentele ce le-a estradat el în mâna lui, cu toate că banii i-a incasat dela partide și pre astă cale a făcut erarii daună de vîro 2000 fl. v. a.

Organele competente au miroșit de multă gheșef-terile acestui înșelător, dar nu au putut îndeplini revisiunea cancelariei notariale, pentru că domnul notar public îndată ce zarea că vine ver unu revisor se încuia în cancelarii, și sta acolo pitulat cu șilele.

La urma urmelor totușă îlău prind cu ocazia mică și luându-se documentele, unu oficial dela tribunalul din Deva le cercetă de-a rindulă.

Domnul notar public, își dă demisiunea dar nu este urmarit cu toate că a defraudat și alți bani încasati dela popor pentru a întreprinde excursiuni în afaceri judecătoresc.

Organele financiare — se dice că la mandatul său ordinul mai înaltă spedează în urma repertelor redigiate asupra părților nevinovate mai multe sute de împuneră de plată și încă în suma întreită a timbrelor ce lipsesc. Prin urmare se vorbă incasă pentru 2000 fl. v. a., defraudat prin unu organă alău regimului, 6000 fl. v. a. dela popor, pentru că cauțiunea lui Nagy Lipot nu vorbă să-o atace, deoarece se dice, că asupra ei ar fi dusă mai mulți prietini de ai domnului Nagy esecuțione și aceia nu s-ar putea damnifica.

Rămâne la chisulala onorabilului public, ca să judece că ore în dreptă sunt organele financiare a mai stocare de pe poporul contribuentă pe lângă cele 2000 fl. deja răsuite la mâna unei persoane increzute a regimului încă alte 6000 fl. v. a. și pentru ce nu se încasează suma defraudată din cauțiune avându aceea a răspunde în prima linie pentru suma ce s'a aflat că lipsesc și numai întră a doua linie creditorilor pote fictivi. Dar înainte de toate este datoria advocaților, ca să apere părțile nevinovate de asemenea nedreptării, precum domnul Nagy Lipot suflă în frunză prin Aiud, unde a căpătat o aplicare.

Cu astfel de organe înaltul regim înzadară va solicita după increderea poporului — ba dându-le cale liberă fără de a le trage la răspundere și a-le trămite unde merită ca să-și sufere pedepsa, de și sunt de naționalitate maghiară, se face înaintea lumii numai de rîs.

Poporul dreptate aşteptă și eră dreptate și judecătoria competentă ar seceră mai multă laudă, decă o ar eseră și nu și-ar pierde timpul cu lucruri netrebnice, cari ne amărască pe toți.

Unu ungurén.

KATCOFF ȘI SLAVII DIN AUSTRIA.

In dilele acestea a apărut în qiarul rusesc „Moskovskie Viedomosti“ unu articul care se ocupă de mișcările slave din Austria. Articolul este scris de condeul d-lui Katcoff, șeful partidei conservatoare russesc și amicul intim alău primului-ministrului Tolstoi. Reproducem părțile principale din acestu articul subsemnatu de Kat-

coff, după traducerea „Telegrafului.“ Katcoff scrie:

„Vieta și activitatea fiecărui popor slav luată parte, au acea trăsură caracteristică, că nici-o dată nu pot să-și isoleze cercul lor de manifestare din raionul generală alău vieței politice și sociale ale altor nămuri din aceeași giță; faptele cele mai recalcitrante din activitatea lor, precum au fostă până acum revoluțiile polone se sfârșită neputinciose în fața stăvilarului istoric ce se opune respicării lumii slave, menită și atrasă la același centru.“

După această grosolăniă care trebuie să însăracă poporele slave ce răvnescă păstră fisionomia lor etnografică bătrânlă prooroc din Moscova, amicul devotă alău Maj. Sale Impăratul Rusiei urmează în următorul mod.

„Veracitatea acestei aesiome se probă prin faptele istoriei trecutului și chiar prin evenimentele cele mai puțină însemnate din istoria modernă. Cine n'a fostă până acum spectacolul desolat alău vrăjimășiei, care se manifestă cu atâtă urgiă între Rușii și Polonii din imperiul austriac? Dér iată-ne în fine, după o luptă lipsită de logice, în față unei complete înțelegeri între aceste nămuri slave. Înțelegerea rusino-polonă este unu eveniment de o importanță foarte mare, de ore ce ea ne arată că majoritatea polonă a înțelesă în fine că Galitia nu aparține de locu némului polonesă ci lumii slave, adică că minoritatea rusină e totu așa de egală reprezentată acolo pentru slavă, precum este cea polonă.“

Vorbindu apoi despre reformele alcătuite prin scările rurale și secundare din Galitia, scriitorul muscălesc, face unu lungă panegiric profesorului Romanciuk, pe care îlău numesce cu pathos: omul imbuibată de idei ruse:

„Inscriindu acestu eveniment la activul isbendelor noastre, urmează d. Katcoff, cari sunt menite a uni lumea slavă într-unu viitor apropiat pote, nu putem să nu ne aminti politica rus-slavă, testată nouă de marele Petru și care printre imprejurare nenorocita se află pentru moment cedată Austriei, în persona reprezentanților poloni-slav-cehi, cari deși au pășită pe acestă cale după noi, Rușii, totușă au isbutită a ajunge multă mai departe decâtă noi. Jiguiți în orgoliul nostru ca frate mai mare, cu indulgență lăsamă pe frații ce mai mici și ne apucă înainte, și ne mărginimă a-i încrezintă că vomă avé totu timpul pentru a-i ajunge, când forța lucherilor ne va permite a-o face.“

Și apoi mai departe:

„Se înțelege prin sine, că Austria ne mai putenă visă egemonia germană, răpită din mâinile Habsburgilor de către puternica casă de Hohenzollern, n'are altă alegere decâtă a tinde să se transforme într-unu statu slav. A proci evenimente viitoră nu este afacerea unui diařistă, care are datoria de a înscrive faptele, sirul căror compune istoria. Dér nefindu proroc diařistul are dreptul de a se pronunță asupra acestui viitor, deoarece elă nu este altceva decâtă rezultatul trecutului și presentului cunoscută.“

„Suntem dator, a studia caracterul și natura faptelor ce se desfășură înaintea noastră, de ore se apropia momentul, când confraternitatea (bratstwo) slavo-rusă va deveni așa de puternică în imperiul austriac că va eșa din rolul său pasiv, spre a tări acestu statu pe o altă cale, de cătă aceea, care ii pără că este destinată. Ce va deveni față cu acestă confraternitate austro maghiară? Iată o cestiune care pote să intereseze pe dușmanii lumii slave dela Pesta.“

După aceste cuvinte transparente d. Katcoff analizează eventuala amicită intre Austria și Rusia și declară că nu crede posibil ca această amicită să poată dură multă.

SCIRILE DILEI.

In urma unui conflict dintre o patrulă polițienescă și doi infanteriști dela reg. 2 de linie de aci, comanda stației militare a datu ordină, ca retragerea în casarmă să se sună de aci înainte la 8 ore.

—0—

Noulă ministru de honveđi, baronul Geza Fejervary s'a născută în 1833 dintr-o familie nobilă. A studiat în Academia din Viena, ajunsă în 1851 sublocotenent, după unu anu locotenent și în 1859 căpitan de cavalerie. Cu acestu gradă s'a distins în luptă dela Solferino, fiindu decorat cu ordinul Maria Teresia și primindu baronia. In 1864 deveni maior și adjutanț alău M. Sale. In 1872 trecu în armata hoveđilor cu rangul de colonel și s'u numită secretar în ministerul honveđilor. Meritele sale pentru reorganisarea armatei honveđilor ii căștigă ordinul »St. Stefanu« și baronia ungarăscă.

—0—

Cetimă în »Fóia bisericescă« de la 15 Octombrie.

„Lună în 13 Octombrie st. n. 1884 s'a incepută edificarea unei aripă nouă la seminariu clerical din Blaș. Lipsa ei era de multă semnătă, fiindcă încăperile din edificiul vechiu nu mai erau de ajunsă pentru unu seminar aranjat după cerințele moderne. Grijei celei părintesci a Esclenței Sale are s minarul celu clericăl să-i mulțumescă, că în anul venitor va fi provădută cu localități suficiente și moderne în totă privința. Edificiul este datu în întreprinderea architectului archidieșanu pentru 18 mii floreni v. a. și se va intinde în piață de la frontul seminariului celu vechiu până la seminarul tinerimei gimnasiale edificat de Esclența Sa în anul trecut, și astfel ambele la olaltă voru da unu prospectu tare frumosu pieței micului nostru opidu.“

—0—

In năpte de 27 Octombrie s'a spartă casa de bană a adjutanțurei honveđilor din Seghedin, luându-se din ea 4772 fl. Se crede că hoții au fugit spre Pesta,

—0—

Rudolf Marlină, unul din omoritorii familiei Friedewanger din Sibiu, în urma unei constatări medicale, va fi internat într-unu institut de nebună. Ceilalți doi omoritori, Anton Kleeberg și Rorbert Marlină, voru fi judecați pe la mijlocul lui Noemvre.

—0—

La 29 Octombrie dimină, postă a fostă ieftuită pe drumul către Timișoara de tâlhari. Postarul și o femeie care'lău însoțea au fostă răniți de mōrte. Sumă de bană furată nu e cunoscută până acum. Tâlharii suntă urmăriți de gendarmi.

—0—

La 5 Noemvre se va reprezentă în Burgtheater tragedia în 2 acte »La curtea ducelui« de Carolu Caro. Dășoara Bărescu va juca în tragedia pe Carlotta.

—0—

„Răsboiu!“ scrie că Mercuri la 11 ore a. m. a jurat în sinagoga spaniolă din Bucurescă cămătarul Iancu Bohoră, că n'a primită sumă de 900 lei de la chiriașul său, d-nul librar Alcalay, sumă pe care acesta din urmă susține că-i a răspuns. — Jurămēntul a fostă presentată în față rabinului și în asistență d-lui

F O I L E T O N U .

Impăratul dilei.

(Urmare fine).

Eu vorbesc de nori în sōre, dar acesti nori sunt de altă natură, ca la noi, unde se compună din apa evaporață, din globulete nebulose și din sloi forte ușori ca fulgii. Norii de pe sōre se formăză din feru volatili satu, plumbu, aramă, zincu și dintr-o mulțime de alte materii, care la noi evaporează numai sub influența cea grozavă a scânteii electrice într-o cantitate foarte mică, eră acolo se prefacă prin căldura cea teribilă a sōrelui într-unu vîlă luminosu și în nori imensi pluitorii. Porii prin care pătrundu acesti nori metalici, sunt de multeori de o estensiune mai mare și se prefacă în pete de sōre, în deschidătură craterale în atmosferă, în care curge înainte poi aerul celu incandescentu, ca în urmă după lupte indelungate ale elementelor să astupe era vîrtegiului. Petele solare caută să fie ceva analoge cu ciclonii nostri cu depresiunile acelea din atmosferă noastră, cărora avem de a multămă noi furtunile său vîrfuri noastre și vremea cea rea său vîculu celu slabu. Acești cicloni sunt suși unei regularități, există o legătura furtunilor, care prescrie minimului barometricu căi determinate și mișcă aerul într-unu modu cu totul determinat umplendu eră minimul. Petele solare sunt supuse totu la asemenea legi. Si în sōre este unu brâu alău calmelor, unde nu se formăză nicăi o pată, unde nu este nicăi o

furtună. Numai dela gradul său de deceale de lătire în sōre se ivescă pete mai dese și au acolo o năsuință, de a alerga mișcările sōrelui înainte, eră în alte lătiri remanu îndărătu pe când totu petele năzuescă spre polu. Totu astfel de insușiri s'au observată la ciclonii indieni și acestea se explică din rotația pămēntului imprejurul osiei sale, unu agentu, care pătrunde pe suprafața sōrelui într-unu modu multă mai energetică în mișcările atmosferii lui. Unu ciclon indian în faptă ar pără unu observator pusă afară de pămēnt totu asemenea ca o pată de sōre. În imprejurimea ciclonilor, apară masele cele dese de nori albă lumiuate în centrul ciclonilor, acolo, unde presiunea aerului este mai mică se află ochiul furtunii, o deschidătură fără nori, prin care se vede suprafața pămēntului. În acestă deschidătură să se volburăză vînturile și ducă cu sine în centrul celu întunecosu vîrste de nori incolăcitură spirale. Acești păreți ai ciclonilor craterăli cu vîrgile loru de nori furtoșii potu căte odată să aibă asemenea față, ca acele penumbră vîrgate ale petelor solare, care suntă cratiale și de multe ori apară volburate.

Fără îndoelă furtunile cele mai turbate pătrundu vuindu prin aerul său metalic și candescent din sōre. Se arată că desimea petelor solare este supusă unei perioade determinate de 11%, ană adecătă că sōrelui totu la unu este cercetătă fără de acele turbă furtună și în timpul acesta să intemplă regulat schimbări ce se observă fără bine în atmosferă noastră. Mai întâi să arată, aurorele boreale într-unu număr deosebitu și în mare splendor. Pămēntul este unu magnetu grozavu. Sōrele totu asemenea ca și pă-

mēntul. Două magnete înfluințeză unul asupra altuia și dintr-o distanță, mai mare. Dacă pe suprafața sōrelui furtună grozave volburăză elementele dislocate, trebuie să se intemplete descărcătură electrice ca și pe pămēnt, numai cătă într-o măsură multă mai mare, căci electricitatea să desvoltă totdeauna, când se freacă două materii tare una de alta. Aceste influențe electrice ale sōrelui se manifestă pe pămēnt prin convulsioni repentine ale acului magnetic, prin curente vehementă electrice în lăuntrul pămēntului și prin luminarea aurorei celei roșii misteriose boreale, a cărei natură încă nu este bine cunoscută, dar ea să de sigură în legătură cu procese electrice și metereologice. Caracterul este întriorul alău intinselor zone polare din Sud și din Nord, impresiunea naturală a teritoriilor colosale prin apariții numărătoare a petelor solare să înfluințeză și se altereză. Dar și în regiunile noastre, unde efectele căldurei și frigului se combată mergându drumul de mijloc moderat, cu atâtă mai tare în brâul celu mare altă zone ferbinte se manifestă apariția petelor solare. Furtunile cele cumplite volburăză în oceanul indicu și tifonii din regiunile chinesesci, cari au căusată până acum multe jertfe de vieți omenesci și au făcut cele mai teribile devastații, să arată mai desu și mai grozavu, când domnescu pe suprafața sōrelui cele mai multe furtună, când să află cele mai multe pete solare. Totodată vede pe timpul acesta observatorul atențu unu și întregul de alte fenomene meteorologice, care ne arată în modul celu mai neîndoiosă dependență atmosferii noastre de starea și de schimbările din atmosferă solară, deși legătura logică nu este prea-

supleantă de tribunală Mavrodiu, fiindă prezentă vre-o 300 oameni din diferite clase ale societății. După sevărarea jurământului, lumea, care cunoștea pe acestu cămătaru, a începută a-lă huidui și a-lă apostrofa cu epitetele de hoț și tâlharu. D. supleantă voindă a-lă luă în trăsura lui, lumea strigă: »Să nu te pătezi cu unu asemenea omu, lasă-lă să mărgă singur.« — Magistratul, vădând că Bohoră e în pericol d'a suferi insulte mai grave, lă predată unui sergent, cu care s'a pusă în birjă spre a scăpă din aceasta situație; însă multimea înconjurândă trăsura, lă urmărită huiduindu-lă și înjurându-lă până la locuința sa.

—0—

Dumineca trecută după amăndăi, locitorii din München au avută o frumosă petrecere electorală. Democrații socialisti, în loc să afiseze pe străde programul lor electoral, lipiseră peste numele candidaților din programele electorale ale celorlalte partide nisice simple bilete mică roșii, pe care era scris: Alegeți pe Vallmar. Poliția primă ordin să rupă aceste bilete. Pe când unu gendarm era ocupat cu acestu lucru, unu democrat social, cea la spatele gendarmului, lipă pe patronașul acestuia unu astfel de bilet. Gendarmul patrula pe străde fără să stea ceva, urmată de lume, care făcea hază de bietul gendarmu. Unu domn, atrăgându-i atențunea asupra păcălelii, gendarmul rupse biletul de pe patronaș, incetându astfel de a mai face propagandă pentru democrații socialisti.

—0—

Consulatul austriac din Toulon comunică că dela 9 până la 18 Octombrie uumai 3 casuri mortale de călători s'au întemplat. Mai toți cei fugiți se întorcă întrără.

—0—

Sultanul are de gând să provadă observatorul ridicat de densusul cu cele mai noi instrumente astronomice și meteorologice, cele mai multe din Franța și mai puține din Austria. Conducătorul alături observatorului să numită directorul institutului central de meteorologie din Constantinopol, Cumbari Efendi, care e bine cunoscută în Europa.

—0—

In diua de 4 Octombrie curentă, Gheorghe Dobre Cobzaru din comuna Urziceni, județul Ialomița, măndându dimpreună cu nevasta și 4 copii ciuperci adunate de pe câmpu, peste noptea s'au deșteptată toți bolnavi avându dureri de stomacu. Cu totu ajutorul medical ce li s'au datu, în noptea de 6 curentă, au incetată din viață femeia și cei patru copii, scăpându numai bărbatul.

—0—

In séra de 28 Octombrie poliția din Triestă a vizitat redacțunea făciei liberale «L' Alabarda», precum și locuința redactorului responsabil Petru Giurco. Această fostă arestată peste noptea și dată pe mâna tribunalului.

—0—

Sâmbăta trecută, la 7 ore dimineață, în cimitirul Campo Verano s'ă arsă cadavrul politicului și istoricului german Carolu Arnoldu Hillebrand, mortu la 18 curentă în Florență.

—0—

In Parisu s'ă facă în luna lui Septembrie o examinare chimică a vinurilor în urma unui ordinălu alături de dimpreună cu nevasta și 4 copii ciuperci adunate de pe câmpu, peste noptea s'au deșteptată toți bolnavi avându dureri de stomacu. Cu totu ajutorul medical ce li s'au datu, în noptea de 6 curentă, au incetată din viață femeia și cei patru copii, scăpându numai bărbatul.

—0—

Norii cei crești, nouașii cei rotundi și albi de pe cerul celu albastru, cari adesea așează în șiruri, ca capete plătoase de ânguri, se adună la noi cu grămadă, apară cu aurorile boreale, cu a căror formățune stau în strânsa legătură și formăza fenomenele cele mai ciudate ale sorilor seconde, ale crângurilor solare și lunare mai cu seamă de timpul, când petele sôrelui să arată în numărul maxim. Mai încolo, se pare a fi atmosfera mai cu seamă apătosă, pentru care vorbescu celu putină imprejurările, că apoi rîurile ducă mai multă apă în mare, că rîuri se scoboră mai adânci în vale, că mai multă apă este transportată de curentele mărilor polare în rîuri mai căldurose, în urmă că se întemplată adesea tempestă. Tote mișcările în atmosferă năstră iau un caracter mai neliniștit, indată ce este agitată înălțimea domitoru alături planetar și dela acestea și mișcările depind multe condiții ale existenței. Astfel odinioară unu bărbată înveță că Wilhelm Herchel a aflată dependentă prețulă grăului numărul petelor în sôre și dacă și astăzi de cercetări, care prin multe accidentalități desfigură, trebuie să se numescă forte nesigure, nu se poate trage logice la îndoială dependența plantelor dela starea sôrelui, prin urmare și măstarea populației și a singuraticilor și de aceea este tocmai o întreprindere nefolositore, dacă căușii astfel de relații și le judecătă după statistică riguroasă. Pe calea acesta a aflată Hahn, că locușii arătă în apropierea minimului petelor și se conțină la maximul petelor și după aceea, dăr-

CORESPONDENȚA NOSTRA DIN COMITATE.

Năsăud, la finea lunei Octombrie 1884.

Stimate Domnule Redactor! Deși cam târziu cred că va fi binevenită raportul meu despre decursul festivităților arangiate cu ocazia unei sănătirei besericei din Năsăud, săvârșită în 19 l. c. prin III. Sa domnul Episcop diecesan Dr. Ioan Szabó.

Sosirea III. Sale în Năsăud era hotărâtă pe 18 c., de aceea la marginile fostului alături II Regiment românesc de granită și alături fostului district Năsăudenă a fostă întâmpinată de o deputație de inteligență din Năsăud în frunte cu d. Jude administrativ Nicolae Rusu, er la intrarea în Năsăud a fostă salutată de d. primarul Iacobu Prădanu și de corpul pompierilor voluntari Năsăudenă. Timpul a fostă de totu nefavoritor, deoarece ploua și vîntul a făcută imposibile orice aranjări sărbătorescă.

In sunetul salvelor de piuă și încunguiură illus. precum și suita sa constătată din Reverend. d. canonici Coroianu Demianu și Porde de corpul pompierilor și a unei multime de călăreți naționali, a fostă din nou primită la biserică vechiă de Reverend. d. Vicariu Gherioru Moisilu și de preotime, precum și de întrăga inteligență Năsăudenă și de junimea dela institutele de învățământu între neîntrerupte urări dă »să trăiască.«

Severșindu-se serviciul divin de séra prin III. Sa și după închisarea III. Sale la Reverend. Vicariu, diferele Corporații au făcută visite de curtuasiă,

Séră la 7 ore junimea studiosă a făcută o frumosă serană III. Sale, în decursul căreia, studentul de Cl. VIII M. I. a ținută o frumosă vorbire, la care a răspunsu III. Sa, accentuându supunerea junimea față cu corpul profesoral și iubirea de patria și teră.

In 19 l. c. a fostă sănătirea bisericei și totodată sănătirea celor 10 clerică aduși anume de Ilustr. Sa în Năsăud. După serviciul divin, care dură dela 8 ore a. m. până la 2 ore d. a. urmă banchetul anunțat, în decursul căruia s'au ținută mai multe toaste.

Séră s'ă arangiată unu balu care, pe cătu suntă informată a reșită bine — față cu banchetul, la care au luat parte numai inteligența năsăudenă și puțini streini. Unu ce caracteristică este, că chiar dintre preoții care au asistat la serviciul divin în numără ăproape la 50, la banchetă au luat fără puțini, afară de preotimea din Năsăud. — Nu sciu ce să dică: său că preotimea se sfiese de capul bisericei, său că döră nu'lă iubesc, său döră e pre o trăpă atâtă de josu în privința simțului de convenire sociale! In privința asta atragă prevoitoru atențione preotimei, că luându contu de atari sărbători să se arate vrednică de ele, și dără e lumina lumii — să lumineze.

La balu vă comunică că sexul frumosu a fostă bine representat.

Petcereea dură până la 5 ore dimineață, când în sunetul musicii ne-amă depărtat.

Nu potu dă ușări, că biserică din Năsăud e una din cele mai mărețe și mai frumose din acăstă diecesă — și ar putea servi de catedrală episcopală a acestei diecse. Cei ce au văzută o spună, er cei ce o au trebute se fie mândri.

III. Sa — trebuie se însemnă — s'ă depărtă din Năsăud fără multă indată ce s'au finită banchetele, fiindă petrecută de inteligență Năsăudenă până la Salva.

Dione.

SCIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alăt. Gaz. Trans.)

Timișoara, 31 Octombrie. — Tânărăi care au jefuită postă din Gyarmath au fostă prinși și arestați de jandarmi. Este o bandă de 9 tineri din Topoloveni. Unul a mărturisită faptul.

Nantes, 31 Octombrie. Aci s'au întemplat două casuri mortale de coleră.

Berlinu, 31 Octombrie. — O escadră compusă din 4 corăbii germane, destinată pentru Africa apusenă, a pornită eri acolo din Vilhelms-hafen.

Petersburgu, 30 Octombrie. — Prin printinderea vechiului și energeticul revoluționar Popatin s'ă zădărnicită atentatul planuită încă contra procuratorului Murawjeff din Moscova. Printinderea lui Popatin a adusă cu sine descurărire duoră cuartiere ale conspiratorilor, dintre care unul în Wassili-Ostrow. Acolo s'au găsită, între alte obiecte compromisore, și o sentință de morți în contra lui Murawieff, subscrise de comitetul executor. Cu execuțarea sentinței era însărcinat unu student K., care s'a arestată împreună cu vre-o altă 40 de persoane.

Agramu, 30 Octombrie. — Propunerea pentru suspendarea jurilor pe trei ani a fostă primită neschimbătă. Banulă a făcută o declarație liniștită în privința folosirei puterii ce i se dă.

DIVERSE.

Căsătoriă. — D. Dr. Pompiliu Isacu și-a încredințat de soția pe d-sora Elena Onițiu. Cununia s'ă celebrează în Sebeș.

Darea maimuții. — In secolul alături 15-lea a trăită unu proprietar mare cu numele Riesenber, care avea o maimuță. Intr'o zi maimuța i-a fugită în pădure. Tinerii din satul Heynau dândă de ea și credând că este dracu, o omoră lăudându-se în tôte părțile cu fapta loră gloriösă. Dar multă rēu le-a adusă după aceea acăstă gloriă, căci din diua acea până în secolul alături XVII sub numirea de »darea maimuții« li s'ă impusă o dare nouă, ce au trebuită s'ă plătească regulat și ei și totu urmașii lor.

Căsătoriă curioasă. — Nu de multă s'ă contractă în New-York într'o căsă sermană o căsătorie de totu ciudată. Fericitul mire și iipescu amândouă mânile și miresei amândouă picioarele. De sigură fericirea casnică nu le va fi turbată: elu nu va putea îmbrățișa pe alta, er ea nu'lă va putea părăsi nică odată.

La tribunalu. — Unu Negru se prezintă înaintea judeului districtual. Judele: »Cine au fostă aceia, care v'au adusă în pușcăriă?« Negru: »Duo panduri.« Judele: »Înțelegă, însă așa e că din cauza beției?« Negru: »Da, d-le jude, ei au fostă amândoi beți.«

Editor: Iacobu Mureșianu.
Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

apoi mai mulți ani incetăză. Décă judecătă că gradul de umiditate alături aerului este mai mare în masivul petelor și mai mică în minimul petelor apoi că locustele prin căldură și uscăciune se nască și să lătesc grozavă, atunci nu ni se va mai părea ciudată acestu rezultat.

Că cantitatea căldurei, care o transmite sôrele peste totu anulă pămîntul este influențată prin formățunea petelor până acumă nu s'au putută decide. Unii scrutatori susțină, că petele suntă mai calde, că cătă imprejurimea suprafeței solare. Alții spună contrariu, și și pe pămîntă în registrările temperaturii nu s'au putută stabilă cu siguranță o perioadă de unsprezece ani. Pe de altă parte se pare o observație cu totulă autorizată a pledă pentru aceea, că celu puțină temperatură internă a pămîntului, care nu se influență de locu, său fără puțină de variație temperaturii în decursul anotimpurilor, depinde dela starea sôrelui. In observatoriu din Berlin s'au putută fără indoială observă că stâlpii cei de pétără, pe care zace instrumentul meridianu și care suntă cu totulă independenți de cealaltă parte a edificiului afundă așează, sunt supuși la oscilații regulate, care de 42 de ani țină pașii egali cu numărul petelor din sôre.

In privința acestui faptu nu începe nicăi o îndoială și asemenea lucruri s'au observat și în Cordoba nouă

și în Neuenburg. Sôrele atacă dintr'o distanță de două-decăde de milioane de mile stâlpii de pétără din Berlinu, ii scutură și împinge încolo și încocă și petele sôrelui contribuiesc parte loră însemnată. Aceste mișcări nu ni le putem cugeta decâtă, că pămîntul se intinde și se contrage, când se întemplată o încălcire deosebită. In ultima instanță ele trebuie să provină dela raiele sôrelui. Raiele sôrelui variază cu multimea petelor.

Credemă, că exemplele citate suntă de ajunsă și celu ce voiesc să se lumineze mai bine, acela să studieze scrierea D-rului Sigmund Guenther: Influența corporilor cerești asupra relațiunilor timpului. (Der Einfluss der Himmelskörper auf Witterungsverhältnisse). Astfel deci fericirea și nefericirea năstră depinde dela domitorul celu mare. Când esu din pantecele sôrelui furunti turbate, atunci săgetăză inima pămîntului ca și când sără arată simpatiile cele mai cordiale; aculă magnetică tremură și o auroră boreală roșă anunță poporilor aproape americană, că elementele se află în luptă cea mai crâncenă colo susă în sôre, simbolul luminosu alături vieții, pe care strămoșii noștri l'au adorată ca pe deitatea cea mai înaltă.

Dr. M. W. Meyer.

(N. fr. Presse).

Cursul la bursa de Viena
din 30 Octombrie st. n. 1884.

Rentă de aură ungară 6%	123.20	Bonuri croato-slavone	100.—
Rentă de aură 4%	93.53	Despăgubire p. dijma de vîm ung.	98.25
Rentă de hârtă 5%	88.95	Imprumutul căilor ferate ungare	115.70
Imprumutul căilor ferate ungare	143.—	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	115.80
Amortisarea datoriei căi- lor ferate de ostă ung. (1-ma emisiune)	97.60	Renta de hârtă austriacă	81.05
Amortisarea datoriei căi- lor ferate de ostă ung. (2-a emisiune)	119.50	Renta de arg. austr.	82.25
Amortisarea datoriei căi- lor ferate de ostă ung. (3-a emisiune)	105.25	Renta de aură austr.	102.60
Bonuri rurale ungare	101.—	Losurile din 1860	134.90
Bonuri cu cl. de sortare 99.75		Acțiunile băncii austro- ungare	861.—
Bonuri rurale Banat-Ti- miș	100.—	Act. băncii de credită ung.	287.50
Bonuri cu cl. de sortare 99.—		Act. băncii de credită austr.	286.20
Bonuri rurale transilvane 100.20		Argintul — Galbeni	5.80

Bursa de București.

Cota oficială dela 19 Octombrie st. v. 1884.

Renta română (5%)	Cump.	vînd.
Renta rom. amort. (5%)	—	—
convert. (6%)	—	—
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)	—	—
Credit fonc. rural (7%)	—	—
" " (5%)	—	—
" urban (7%)	—	—
" " (6%)	—	—
" " (5%)	—	—
Banca națională a României	1402	
Ac. de asig. Dacia-Rom.	366	
Aură	7.20%	
Banenote austriace contra aură	2.07	2.08

Cursul pieței Brașov

din 31 Octombrie st. n. 1884.

Banenote românești	Cump.	9.—	Vînd.	9.04
Argint românesc	—	8.90	—	9.05
Napoleon-d'orl	—	9.67	—	9.70
Lire turcești	—	10.92	—	10.98
Imperiali	—	9.90	—	9.92
Galbeni	—	5.67	—	5.70
Serisurile fonec. Albina	—	100.—	—	101.50
Ruble Russesci	—	122. 5	—	123.—
Discontul	—	7—10 %	pe anu.	

Numere singurative din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungheria lui Gross (în casa prefecturei).

CEA MAI NOUA

Carte de bucate

cu **4165** de recepte **610** pagine; numai
cu prețul de **fl.—80 cr**; cu X chipuri.

Cu trimitere pe poștă numai **fl.—90 cr**.

Se poate procură dela librăria editore **H.**

Zeidner in Brașov precum și dela
tote celealte librării.

3—10

Mersul trenurilor

pe linia **Predealu-Budapesta** și pe linia **Teiușu-Aradu-Budapesta** a călei ferate orientale de statu reg. ung.

Predealu-Budapesta				Budapesta-Predealu				Teiușu-Aradu-Budapesta				Budapesta-Aradu-Teiușu	
	Trenu accelerat	Trenu de persoane	Trenu omnibus	Trenu de persoane	Trenu de persoane	Trenu omnibus	Trenu accelerat	Trenu omnibus	Trenu de persoane	Trenu omnibus	Trenu de persoane	Trenu omnibus	
București	7.15	—	—	—	Viena	8.25	8.35	3.30	8.00	Teiușu	2.39	9.50	8.20
Predealu	1.09	—	—	3.50	Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47	Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Timișu	1.33	—	—	10.15	Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36	Vîntul de josu	4.04	11.09	—
Brașov	2.06	—	—	10.50	P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09	Șibotu	4.35	11.43	—
Feldiöra	2.16	6.30	5.45		Oradea mare	4.11	5.13	3.20		Orăștia	5.02	12.13	—
Apatia	2.44	7.09	6.28		Vârad-Velencez	4.21	9.37	3.25		Simeria (Piski)	5.44	1.22	—
Agostonfalva	3.03	7.41	7.07		Fugyi-Vásárhely	4.29	9.45	—		Deva	6.05	1.48	—
Homorodă	3.18	8.09	7.42		Mező-Telegd	4.40	9.59	—		Branicica	6.34	2.21	—
Hașfaleu	3.51	8.53	8.51		Rév	5.02	10.28	3.56		Ilia	7.01	2.54	—
Sighișoara	4.51	10.18	10.52		Bratca	5.46	11.41	4.31		Gurasada	7.15	3.09	—
Elisabetopole	5.11	10.55	11.56		Bucia	6.09	12.15	—		Zam	7.49	3.48	—
Mediașu	5.39	11.36	12.43		Ciucia	6.28	12.48	—		Soborșin	8.32	4.37	—
Copsa mică	6.29	12.35	2.07		Huedin	7.32	3.21	6.01		Bărzova	9.19	5.30	—
Micăsasa	—	12.54	2.27		Stana	7.51	3.54	—		Conopă	9.40	5.58	—
Blaștiu	7.02	1.29	3.06		Aghiriș	8.12	4.34	—		Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Crăciunelă	—	1.45	3.22		Ghimbău	8.24	4.52	—		Paulișu	10.32	6.56	8.41
Teiușu	7.38	2.26	4.15		Nedeașu	8.38	5.11	—		Gyork	10.48	7.15	9.01
Aiudă	7.55	2.48	4.44		Cluju	8.57	5.40	7.08		Glogovațu	11.17	7.48	9.30
Vîntul de susu	—	3.12	5.10		Aiudă	9.23	6.00	7.18		Aradu	12.32	8.05	9.45
Ujóra	—	3.19	5.19		Apahida	9.50	6.29	—		Orăștia	12.00	8.45	6.10
Cucerdea	8.24	3.36	5.47		Ghiriș	11.15	8.14	8.29		Szolnok	4.00	2.10	7.27
Ghirișu	8.48	4.10	6.38		Cucerdea	12.04	9.49	8.53		Budapesta	7.44	6.40	—
Apahida	—	5.39	8.51		Ujóra	12.12	9.58	—		Viena	6.20	—	—
Clușin	10.08	5.59	9.18		Vîntul de susu	12.19	10.07	—		Teiușu	12.53	7.00	—
Nedeașu	10.18	6.28	8.00		Aiudă	12.45	10.42	9.17		Budapesta	8.25	8.35	—
Ghimbău	—	6.54	8.34		Teiușu	1.15	11.32	9.40		Predealu	8.00	6.55	—
Aghirișu	—	7.10	8.59		Crăciunelă	1.44	12.03	—		Budapesta	11.14	12.28	—
Stana	—	7.25	9.35		Blaștu	2.00	12.24	10.12		Aradu	3.35	5.30	—
Huedinu	11.33	8.11	11.04		Micăsasa	2.34	12.43	—		Teiușu	4.00	6.20	—
Ciucia	12.06	8.52	12.17		Copsa mică	2.52	1.22	10.45		Budapesta	4.16	6	